

๑.ด้านทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ

๑.๑ ทรัพยากรธรรมชาติความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการดูแลรักษาให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดี

อำเภอโนนดินแดงนับว่าเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดบุรีรัมย์ที่ยังคงความสมบูรณ์ทางระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ เพราะอยู่ในเขตพื้นที่ต้นน้ำ ที่มีแหล่งต้นน้ำสำคัญคือ “ป่าดงใหญ่” ที่ได้รับการขนานนามว่าป่าที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดแห่งสุดท้ายในจังหวัดบุรีรัมย์

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่

ประวัติความเป็นมา

“เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่” เดิมเป็นป่าสงวนแห่งชาติป่าดงใหญ่ตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอโนนดินแดงอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์เป็นส่วนหนึ่งในผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ (มรดกโลกทางธรรมชาติ) ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ รัฐบาลได้ประกาศให้ป่าดงใหญ่ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับ ป่าทับลาน ป่าปางสีดา และป่าตาพระยา เป็น “เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่”

ผืนป่าดงใหญ่นั้นเมื่อก่อนมีความอุดมสมบูรณ์มาก แต่เมื่อบ้านเมืองเจริญขึ้นความต้องการพื้นที่ทำกินทางด้านเกษตรกรรมมีมากขึ้น ทำให้มีการบุกรุกยึดถือพื้นที่ป่าดงใหญ่มากครอบครอง พื้นที่ป่าดงใหญ่จึงลดน้อยลงอย่างรวดเร็ว ราษฎรอพยพย้ายถิ่นเข้ามาทำการจับจองพื้นที่ป่ากันอย่างมากมาย จนทางราชการต้องทำการผลักดันและอพยพราษฎร ที่ตั้งบ้านเรือนกระจัดกระจายอยู่ในป่า ให้ออกมาอยู่รวมกันแล้วตั้งเป็นหมู่บ้านพร้อมจัดสรรที่ดินให้ตามโครงการคจก. ทำให้การบุกรุกแผ้วถางป่าหยุดลงระยะหนึ่ง ต่อมาได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ และ ๑๗ มีนาคม ๒๕๓๕ เห็นชอบกับผลการจำแนกการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติทั่วประเทศ พร้อมมาตรการและแนวทางปฏิบัติโดย ให้เร่งรัดดำเนินการรังวัดจัดทำเครื่องหมายแสดงแนวเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในภูมิภาคให้ชัดเจนโดยเร็ว เพื่อให้หน่วยงานของภาครัฐและเอกชน ตลอดจนราษฎรในท้องที่ได้ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ ร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม จังหวัดบุรีรัมย์ ได้มีคำสั่งที่ ๑๑๒/๒๕๓๕ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๓๕ แต่งตั้งคณะทำงานสำรวจตรวจสอบแนวเขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงใหญ่ ทำการสำรวจรังวัดกันแนวเขตป่าให้เป็นป่าอนุรักษ์ ต่อมาสำนักงานป่าไม้เขตนครราชสีมา ได้มีหนังสือที่ กษ ๐๗๑๖/๑๒๔๘ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๓๖ รายงานให้กรมป่าไม้ทราบว่าเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงใหญ่ ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพรรณไม้และสัตว์ป่านานาชนิดมีสัตว์ป่า ที่หายากและใกล้สูญพันธุ์อาศัยอยู่ในพื้นที่ สมควรกำหนดพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงใหญ่ให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้จึงมีคำสั่งกรมที่ ๕๕๕/๒๕๓๗ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๗ สั่งให้เจ้าหน้าที่ส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่า ออกไปทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น เพื่อประกอบการพิจารณา คณะเจ้าหน้าที่ชุดสำรวจได้นำข้อมูลเบื้องต้นเข้าประชุมขอความเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการลักลอบทำลายทรัพยากรป่าไม้ ประจำจังหวัดบุรีรัมย์ ครั้งที่ ๓/๒๕๓๗ เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๓๗ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้กำหนดพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงใหญ่เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และได้นำเข้าที่ประชุมขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้มีมติเห็นชอบกับการกำหนดพื้นที่ป่าสงวนป่าดงใหญ่ให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่

●คุณค่าความสำคัญความโดดเด่นของผืนป่าดงใหญ่

ความหลากหลายทางชีวภาพ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดแห่งสุดท้ายในจังหวัดบุรีรัมย์

●ละเลิงร้อยรู แหล่งท่องเที่ยวและศึกษาเรียนรู้ตามธรรมชาติ

“ป่าละเลิงร้อยรู” หมายถึงที่ราบ หรือเว้าแอ่งขนาดใหญ่ ส่วนคำว่าร้อยรู หมายถึงรูของตาน้ำที่ผุดขึ้นมา มากมายนับร้อยรูจากพื้นดิน เป็นต้นน้ำของที่นี่ ที่ไหลไปหล่อเลี้ยงผืนป่าให้ชุ่มชื้น สามารถไปดูได้ที่บริเวณ “สระน้ำดำ” แต่ตอนนี้ไม่มีร้อยรูแล้ว เนื่องจากช่วงสงครามอินโดจีน เราต้องรับเขมรอพยพเข้ามา และได้นำมาไว้ที่นี่ให้เป็นค่ายอพยพ พวกเขาเลยขุดเป็นสระ เพื่อทำเป็นแหล่งน้ำในการดำรงชีวิต”

เส้นทางธรรมชาติ ๔ เส้นทาง ได้แก่

๑. เส้นทางธารวิมานไพรระยะทาง

ประมาณ ๒ กิโลเมตร

๒. เส้นทางเขาผักหวาน ระยะทางประมาณ ๔ กิโลเมตร

๓. เส้นทางเขากะปืด อยู่บริเวณเขากะปืดกลางพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์

ป่าดงใหญ่ ระยะทาง ๓ กิโลเมตร

๔. เส้นทางละเลิงร้อยรูอยู่บริเวณหน่วยพิทักษ์ป่าละเลิงร้อยรูระยะทางประมาณ ๓ กิโลเมตร และเป็นแหล่งดูนกที่สำคัญ

●ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ

- การบุกรุกพื้นที่ป่า

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ เนื้อที่ถูกแบ่งเป็น ๒ ส่วน โดยมี ถนนสายความมั่นคง หมายเลข ๓๔๘(ละหานทราย-ตาพระยา)กั้นอยู่พื้นที่ป่าส่วนใหญ่จะอยู่ทางด้านตะวันตกของถนน ซึ่งทางด้านนี้จะเชื่อมติดกับอุทยานฯทับลานและอุทยานฯ ตาพระยา หน่วยพิทักษ์ป่าละเลิงร้อยรู จะอยู่ทางด้านนี้ อีกส่วนหนึ่งนั้นจะเป็นพื้นที่ส่วนน้อยของเขตฯดงใหญ่ แต่ยังคงเป็นผืนป่าใหญ่เพราะยังคงเชื่อมติดกับพื้นที่ในส่วนของอุทยานฯตาพระยา

อยู่ทั้ง ๒ ส่วนนี้ ล้วนแล้วแต่มีแปลงยูคาลิปตัสที่บริษัทเอกชนได้รับสัมปทานมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐ เป็นต้นมา และการบุกรุกเข้าไปใช้ประโยชน์จากการเกษตร รวมทั้งการเข้าไปครอบครองที่ดินทำกินทำกิน ทำให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ป่าโดยเฉพาะการเสื่อมโทรมและการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ การสูญเสียดุลยภาพของธรรมชาติ ความขัดแย้ง การแย่งชิงผลประโยชน์ และการครอบครองที่ดิน ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบและนำไปสู่ปัญหาที่สร้างความเสียหายให้กับพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงใหญ่ และทรัพยากรธรรมชาติโดยรวมอย่างมากและจากข้อมูลเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ โดยนายสมส่วน รักสัตย์ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ เกี่ยวกับปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าแปลงปลูกป่าสัมปทานยูคาลิปตัสจำนวนเนื้อที่ทั้งหมด ๘,๐๐๐ ไร่ที่เป็นปัญหาติดต่อกันมาหลายปีทำให้พื้นที่อนุรักษ์ของเรานั้นลดลงไปเรื่อยๆ สาเหตุหลักๆ ที่นำไปสู่การหดหายของพื้นที่ป่าธรรมชาตินั้น ได้แก่

๑. การให้สัมปทานป่าโดยขาดการควบคุม
๒. การเพิ่มประชากร ทำให้ครอบครัวเกษตรกรที่ถือที่ดินทำกินขนาดเล็ก ไม่สามารถแบ่งที่ดินทำกินให้แก่สมาชิกในครัวเรือนได้เพียงพอ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการบุกรุกป่าเพิ่มขึ้น
๓. การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน
๔. การประกาศเขตอนุรักษ์ป่าไม้ พื้นที่ป่าสงวนและป่าอนุรักษ์หลายแห่งทับซ้อนที่ทำกินประชาชน
๕. การแพร่หลายของเทคโนโลยีไฟฟ้าและรถไถ ทำให้เกิดอัตราเร่งในการทำลายพื้นที่ป่า
๖. การเกษตรเชิงพาณิชย์
๗. การเก็งกำไรที่ดิน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ เป็นต้นมา
๘. ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าอันเกิดจากนายทุนธุรกิจหรือนายทุนร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐ
๙. การตัดถนนเข้าพื้นที่ป่าหรือสร้างชุมชนรอบ ๆ พื้นที่ป่า ตามนโยบายด้านความมั่นคงเพื่อปราบปรามคอมมิวนิสต์

- การลักลอบตัดไม้ในพื้นที่ต้นน้ำ

การตัดไม้ทำลายป่าเป็นหนึ่งในภัยคุกคามที่ส่งผลให้เกิดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพมากที่สุด ในปัจจุบันอัตราการตัดไม้ ทำลายป่าทั่วโลก ยังคงสูงอยู่ โดยส่วนใหญ่เกิดจากการเพิ่มพื้นที่ทำการเกษตร และในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาป่าไม้ทั่วโลกถูกเปลี่ยนแปลง เพื่อการใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่นหรือเสื่อมสภาพลง ซึ่งป่าไม้ของประเทศไทยมีสถิติการบุกรุกตลอดเวลา มีสถิติการบุกรุกพื้นที่ป่าในปี พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๑ ของกรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รายงานว่า ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มีพื้นที่ป่าถูกบุกรุก ๓๕,๙๘๘ ไร่ และปี พ.ศ. ๒๕๕๑ มีพื้นที่ป่าถูกบุกรุก ๑๙,๐๓๙ ไร่ และจากข้อมูลสถิติซึ่งแสดง การเข้าบุกรุกพื้นที่ป่าที่มีอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้จะมีสถิติการบุกรุกที่ลดลง แต่ก็ทำให้แนวโน้มการลดลงของพื้นที่ป่า มีอย่างต่อเนื่องโดยพื้นที่ที่มีปัญหาการลดลงของป่าไม้มากที่สุดในปัจจุบันคือ พื้นที่ภาคเหนือ ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนภาคใต้มีพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน

เทศบาลตำบลโนนดินแดง ในฐานะที่อยู่ในพื้นที่ต้นน้ำ และเล็งเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่และพื้นที่คาบเกี่ยว ที่จะต้องดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงและหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งถือนโยบายสำคัญในการบริหารงานของผู้บริหาร และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลโนนดินแดงการดำเนินงานด้านที่ ๔ ด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการบำรุงรักษาพื้นที่ป่าต้นน้ำของ นายเสรี ศรีหะไตร ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ คนปัจจุบัน และนโยบายในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของ นายสมชัย กอชัยศิริกุล

นายกเทศมนตรีตำบลโนนดินแดง ที่ให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศเป็นอย่างยิ่ง

จากนโยบายของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์คนปัจจุบัน (พ.ศ.๒๕๕๘) นายเสรี ศรีหะไตร ในการตรวจเยี่ยมเขตอำเภอโนนดินแดงได้มอบนโยบายแก่หัวหน้าส่วนราชการในเขตอำเภอโนนดินแดง เกี่ยวกับการดูแลรักษาและปกป้องพื้นที่ในเขตต้นน้ำ เพราะอำเภอโนนดินแดงถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งต้นน้ำสำคัญคือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติอันล้ำค่า เพราะยังคงระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพได้เป็นอย่างดี และยังเป็นผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดแห่งสุดท้ายของจังหวัดบุรีรัมย์ เพราะฉะนั้นเราทุกคน ทุกฝ่ายต้องช่วยกันปกป้องรักษาเส้นเลือดใหญ่สำคัญนี้เอาไว้ เพื่อให้คงอยู่ชั่วลูกชั่วหลานเราสืบไป

วิสัยทัศน์ นโยบายคณะผู้บริหาร และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลโนนดินแดงโดยการนำของ นายสมชัย กอชัยศิริกุล นายกเทศมนตรีตำบล

นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม

ด้านที่ ๔ นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ “โดยจะให้ความสำคัญในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดง ได้อย่างสมดุลตลอดจนจัดตั้งสวนสาธารณะ สวนสุขภาพ เพื่อให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนให้ทั่วถึง และเพียงพอไม่ว่าจะเป็นบริเวณสวนเกาะ หรือสถานที่อื่นๆ ที่มีความเหมาะสม”

- กิจกรรมเดินรณรงค์รักษาป่าดงใหญ่
- กิจกรรมประชาสัมพันธ์รณรงค์รักษาป่าดงใหญ่ผ่านทางช่องทางต่างๆ
- กิจกรรมบวชต้นไม้
- กิจกรรมจัดตั้งกลุ่มฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม สำรวจ ป้องกันและเฝ้าระวังทรัพยากรธรรมชาติ
- กิจกรรมประชาสัมพันธ์ปลูกป่า

กิจกรรมปลูกป่าทดแทน

กิจกรรมการปลูกป่าทดแทนในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ฯลฯ มีทั้งกิจกรรมที่เทศบาลตำบลโนนดินแดงจัดเอง และร่วมกับหน่วยงานอื่น เพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและปรับปรุงทัศนียภาพในพื้นที่ให้สวยงาม และเทศบาลตำบลโนนดินแดงของเราได้ขยายผลกิจกรรมการปลูกป่าทดแทน ในโรงเรียนเทศบาลตำบลโนนดินแดง

กิจกรรมดูแลรักษาต้นไม้ เจ้าหน้าที่ป่าดงใหญ่ ร่วมกับทหารตชด. ครู นักเรียน และประชาชนในเขตอำเภอโนนดินแดง

ร่วมกันดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูกไว้บริเวณท้ายเขื่อนลำนางรอน ที่ทวงคืนจากการบุกรุก เพื่อให้เป็นป่าต้นน้ำที่อุดมสมบูรณ์ในอนาคต

๓.แหล่งต้นน้ำลำธาร

แหล่งต้นน้ำที่สำคัญในเขตอำเภอโนนดินแดงนั้นมีต้นกำเนิดมาจากผืนป่ามรดกโลกป่าดงใหญ่ เนื่องจากป่าดงใหญ่เป็นเทือกเขาสลับซับซ้อนมีฝนตกมากน้อยต่างกันในแต่ละบริเวณ โดยเฉลี่ยอยู่ที่ ๑,๐๐๐ มิลลิเมตร / ปี จึงทำให้ผืนป่าแห่งนี้มีความสำคัญในการกักเก็บน้ำและเป็นต้นน้ำลำธารที่ไหลหล่อเลี้ยงการดำรงชีวิตของชุมชนต่างๆ ในพื้นที่โดยรอบทั้งห้วยลำนางรอนและห้วยลำปลายมาศ จัดว่าเป็นลำน้ำสำคัญที่หล่อเลี้ยงชีวิตประชาชนในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลำน้ำลำนางรอนต้นน้ำสายสำคัญของโนนดินแดงคือ เขื่อนลำนางรอน เขื่อนลำปะเทีย และเขื่อนลำจังหัน

อำเภอโนนดินแดงมีทรัพยากรน้ำที่สำคัญ ได้แก่

๑.เขื่อนลำนางรอน เป็นเขื่อนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถฯ พระองค์ท่านทรงห่วงใยพสกนิกรของพระองค์ที่ได้รับความเดือดร้อนจากกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ ทรงมีบรมราชโองการโปรดเกล้าให้อธิบดีกรมชลประทานเข้าเฝ้าเพื่อรับพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาลุ่มน้ำลำนางรอน โดยให้พิจารณาสร้าง อ่างเก็บน้ำคลองมะนาว ที่บ้านโนนดินแดง อำเภอละหานทราย ในปี พ.ศ.๒๕๒๒ เพื่อให้ราษฎรได้มีน้ำกินน้ำใช้ใกล้ๆ หมู่บ้าน สร้างเขื่อนลำนางรอนในปี พ.ศ.๒๕๒๓ แล้วเสร็จในปี ๒๕๒๕ ส่วนงานระบบส่งน้ำในลุ่มน้ำลำนางรอนในขั้นต้นให้ปรับปรุงฝายและทำนบของราษฎรซึ่งสร้างไว้เดิมให้อยู่ในสภาพดีพอที่จะรับน้ำจากเขื่อนลำนางรอน ให้สามารถแพร่กระจายสู่พื้นที่เพาะปลูกของราษฎรให้ทั่วถึงไปพลางก่อน โดยให้ราษฎรขุดคูส่งน้ำเอง แล้วให้พัฒนาลุ่มน้ำลำปะเทีย ลำจังหัน และลำปลายมาศเป็นอันดับต่อไป

ภายหลังจากการพัฒนาแหล่งน้ำได้สนองแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ แล้ว พระองค์ได้ทรงมีพระกระแสรับสั่งและแนะนำแนวทางการพัฒนาแนวใหม่ในลักษณะโครงการพัฒนาแบบผสมผสานสมบูรณ์แบบ แม่ทัพภาคที่ ๒ ในฐานะประธานกรรมการพัฒนาเพื่อความมั่นคงระดับพื้นที่เขตกองทัพบกภาคที่ ๒ ได้แต่งตั้งให้ผู้บัญชาการกองกำลังสุรนารีเป็นหัวหน้าคณะทำงานโครงการพัฒนาพื้นที่ด้านภาคอีสานตอนใต้ และจัดตั้งกองอำนวยการโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงระดับพื้นที่ อ.ละหานทราย เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๒ กำหนดหน้าที่ให้กองอำนวยการทำการประสานแผนพัฒนากับแผนความมั่นคงให้สอดคล้องกัน โดยมีเจ้าหน้าที่เฉพาะกิจจากส่วนราชการต่าง ๆ รวมทั้งกรมชลประทาน เข้ามาร่วมปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เป้าหมายภายใต้แผนงานเดียวกัน เป็นการพัฒนาแบบผสมผสานมุ่งแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ยากจนที่ได้รับผลกระทบกระเทือนจากการกระทำของ ผกค. เป็นการพัฒนาส่งเสริมอาชีพให้ราษฎรทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ ฯลฯ เพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีและก่อให้เกิดความมั่นคงระดับพื้นที่ในเขต อ. ละหานทราย ได้เปลี่ยนเป็นชื่อ “ศูนย์การพัฒนาโนนดินแดง” ซึ่งศูนย์การพัฒนาโนนดินแดง เป็นศูนย์การพัฒนาของชาวบ้าน กล่าวคือราษฎรมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ ราษฎรเป็นผู้ดำเนินการ และราษฎรเป็นผู้รับประโยชน์ ซึ่งแตกต่างจากศูนย์การพัฒนาตามโครงการพระราชดำริที่มีอยู่ทั่วประเทศ

๒.อ่างเก็บน้ำคลองมะนาว

อ่างเก็บน้ำคลองมะนาว สร้างปิดกั้นน้ำคลองมะนาวที่บ้านโนนดินแดง ตำบลโนนดินแดง อำเภอโนนละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ลักษณะเป็นเขื่อนดินสูง ๑๓ เมตร ยาว ๔๘๓ เมตร สันเขื่อนกว้าง ๕ เมตร กักเก็บน้ำได้ ๒.๘๔๘ ล้านลูกบาศก์เมตรใช้ในการเกษตรและการผลน้ำประปา ระบบส่งน้ำ

ประกอบด้วยคลองส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งซ้ายและฝั่งขวา จำนวน ๒ สาย เป็นคลองลาดคลองกริตความยาวรวม ๒.๖๕๓ กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ทำการเกษตร ๔๔๖ ไร่ สถานการณ์อ่างเก็บน้ำคลองมะนาวชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดง และตำบลใกล้เคียง ใช้น้ำในการอุปโภคบริโภคจากอ่างเก็บน้ำคลองมะนาว อ่างเก็บน้ำคลองมะนาว สามารถกักเก็บน้ำได้ ๒.๘๔๘ ล้านลูกบาศก์เมตร แต่สถานการณ์น้ำในปัจจุบัน มีปริมาณน้ำในอ่างเพียง ๐.๘๖๒ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยมีอัตราการผลิตวันละ ๓,๓๗๐ ลูกบาศก์เมตร

●แนวทางการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติแหล่งต้นน้ำ

เทศบาลตำบลโนนดินแดงในฐานะพื้นที่ต้นน้ำและผู้ใช้ น้ำ เล็งเห็นความสำคัญของทรัพยากรน้ำว่ามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดงเป็นอย่างยิ่ง และได้เล็งเห็นถึงปัญหาในการลักลอบตัดไม้ในพื้นที่ต้นน้ำ หากพื้นที่ต้นน้ำมีความอุดมสมบูรณ์ และยังคงความสมบูรณ์ทางระบบนิเวศแล้ว ก็เกิดผลดีต่อสิ่งรอบข้างอย่างมหาศาล จึงเน้นกิจกรรมที่รักษาพื้นที่ต้นน้ำเป็นสำคัญ และในฐานะผู้ใช้ น้ำ เทศบาลฯ ก็ได้ดำเนินการประสานงานเกี่ยวกับการจัดสรรน้ำให้อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้วัสดุธรรมชาติเพื่อรักษาความสมดุลในระบบนิเวศที่ต้นน้ำให้คงอยู่ด้วย เทศบาลตำบลโนนดินแดง ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการใช้น้ำ จึงมีนโยบายที่จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับมาตรการการประหยัต้นน้ำ ซึ่งอาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่เราสามารถรักษาระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน จึงมีโครงการออกไปให้ความรู้เกี่ยวกับการประหยัต้นน้ำ การประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย แผ่นพับ ซึ่งกำหนดแนวทางการประหยัต้นน้ำ ซึ่งสามารถทำได้ทั้งในสำนักงานและที่บ้าน

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดงนั้น ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม จากพื้นที่ทั้งหมด ๑๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ๙,๓๗๕ ไร่ เป็นพื้นที่เพาะปลูกทางการเกษตรประมาณ ๑,๗๕๐ ไร่ และเป็นพื้นที่อื่นๆ ประมาณ ๗,๖๒๕ ไร่ น้ำจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการประกอบอาชีพของประชาชน เชื้อนลำนางรอง อยู่ในโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำนางรอง สามารถกักเก็บน้ำได้ ๑๒๑.๔๑๔ ล้าน ลบ.ม. มีพื้นที่ชลประทาน ๘๓,๗๐๒ ไร่ รูปแบบการบริหารจัดการชลประทานโดยรัฐร่วมมือกับเกษตรกร เป็นรูปแบบการบริหารจัดการชลประทานแบบบูรณาการร่วมทุกฝ่าย มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำขึ้นเพื่อให้สามารถบริหารและจัดการน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พื้นที่ดินส่วนใหญ่ในเขตอำเภอโนนดินแดง

จากสภาพดินในแต่ละพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดงจะมีความแตกต่างกันออกไปทำให้การเพาะปลูกแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นดินเช่น ปลูกข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ข้าวโพด ฯลฯ

●ปัญหาทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัญหาดินเสื่อมโทรม

จากความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำที่สำคัญ คือ เชื้อนลำนางรอง ที่ถ้าฝนตกต้องตามฤดูกาล ก็สามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ได้ตลอดทั้งปี และการมีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ มีดินที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก ทำให้เกษตรกรเล็งเห็นผลประโยชน์ที่จะได้รับส่วนตัวมากกว่าผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อระบบนิเวศทั้งระบบ ที่จะสร้างความเสียหายนับประการตามมา นับว่าเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งของเกษตรกรในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดงของเรา เพราะประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลฯ นั้นประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำการเกษตรปีละ ๒ ครั้ง

โดยไม่มีการพักหน้าดิน ประกอบกับไม่มีการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในนาข้าว การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชต่างๆลงในนาข้าว ซึ่งจะส่งผลไปถึงระบบนิเวศต่างๆในดินทำให้ดินเสื่อมสภาพลงอย่างรวดเร็วการขยายพันธุ์ข้าวไม่ได้มาตรฐานไม่ตรงตามสายพันธุ์ ผลผลิตต่อไร่ตกต่ำ ส่งผลให้เกษตรกรตกอยู่ในสถานะหนี้สิน เพราะผลผลิตที่ได้ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน ข้าวก็ไม่ได้คุณภาพ ราคาตกต่ำ

ปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมานี้ ล้วนเป็นปัญหาที่เกี่ยวเนื่องกันทั้งสิ้น โดยเริ่มจากพื้นที่ต้นน้ำเป็นสำคัญ เพราะหากไม่มีการตัดต้นไม้อลายป่า ฝนก็จะตกต้องตามฤดูกาล น้ำก็จะเพียงพอต่อการเพาะปลูก และปัญหาที่สำคัญคือดินเสื่อมโทรม

● แนวทางการดูแลรักษาทรัพยากรดิน

เทศบาลตำบลโนนดินแดงได้ตระหนัก และให้ความสำคัญกับปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและความเป็นอยู่ของประชาชน จึงได้ดำเนินการแก้ปัญหาต่างๆ อย่างเร่งด่วน โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทำให้เทศบาลตำบลโนนดินแดงและพื้นที่คาบเกี่ยวทุกองค์กร เร่งดำเนินการป้องกันและดูแลรักษาทุกๆ ด้าน เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรอันสำคัญให้คงอยู่ต่อไปจึงส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และการแก้ปัญหาแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ประชาชนอยู่ดี มีสุขอย่างยั่งยืนตลอดไป จึงได้จัดทำโครงการ “การส่งเสริมเกษตรแบบยั่งยืน ตามโครงการพัฒนาพันธุ์ข้าว (แปลงนาประณีต)”

การส่งเสริมเกษตรแบบยั่งยืนตามโครงการพัฒนาพันธุ์ข้าว (กลุ่มแปลงนาประณีต)

“แผ่นดินนี้ที่แม่ของลูกได้ปลูกข้าว ก็แสนก้าวที่เดินข้าวย่ำหวานไฉ่”

“บำรุงดินจนอุดมสมดังใจ หวังนาไทยเป็นของไทยชั่ววันรันดร์”

เกษตรกรรมยั่งยืน หรือ (อังกฤษ: Sustainable agriculture) คือการทำเกษตรโดยใช้หลักการของระบบนิเวศที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมของพวกมัน เป็น "ระบบบูรณาการของการปฏิบัติในการปลูกพืช

และการผลิตสัตว์ที่มีการประยุกต์ใช้เฉพาะสถานที่ที่เจาะจงที่จะมีอายุใช้งานในระยะยาว เพื่อสนองความต้องการอาหารและเส้นใยของมนุษย์ เพิ่มคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่เศรษฐกิจการเกษตรพึ่งพาอาศัยอยู่ใช้ทรัพยากรที่ไม่หมุนเวียนและทรัพยากรในฟาร์มให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และบูรณาการวิถีจักรและควบคุมด้านชีววิทยาทางธรรมชาติตามความเหมาะสม รักษาศักยภาพทางเศรษฐกิจของการดำเนินงานในฟาร์มให้ยั่งยืนยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและสังคมโดยรวมการส่งเสริมเกษตรแบบยั่งยืน ตามโครงการพัฒนาพันธุ์ข้าว (กลุ่มแปลงนาประณีต) นั้นเป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดงไปสู่ความ อยู่ดี กินดี และความผาสุก อย่างยั่งยืนและดูแลรักษาระบบนิเวศทั้งระบบให้ยังคงอยู่ซึ่งระบบนิเวศที่ดี

ความเป็นมา

“กลุ่มแปลงนาประณีต” จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิรูปที่ดินสมบูรณ์แบบ จากแนวทางพระราชทานขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จำนวน ๔๔๖ ไร่ ให้กับราษฎรได้มีพื้นที่ทำกินเป็นของตนเอง ไม่ละทิ้งถิ่นฐานเร่ร่อนไปใช้แรงงานในท้องถิ่นอื่น ส่งผลให้ราษฎรได้อยู่ร่วมกัน และพัฒนาชุมชนของตนเอง ต่อพ.ศ. ๒๕๓๓ ได้เริ่มมีการเพาะปลูกที่เรียกว่าการปลูกข้าวแบบระบบประณีต จำนวนสมาชิกเริ่มแรก ๑๒๖ คน พื้นที่ ๔๔๖ ไร่

แต่ในปัจจุบันการปลูกข้าวระบบประณีตนั้นค่อนข้างมีความยุ่งยากในการปฏิบัติ เนื่องจากไม่มีแรงงานมากพอ การจ้างแรงงานต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน มีความเสี่ยงสูงจากหลายปัจจัยเสี่ยงต่อ

การขาดทุนมาก รวมทั้งเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานรัฐยังไม่ได้รับประกันว่าการปลูกข้าวระบบประณีตนั้นจะทำให้ได้ผลผลิตเท่ากับจำนวนที่ผลวิจัยออกมา ดังนั้นเกษตรกรส่วนใหญ่จึงหันมาใช้วิธีการที่สะดวกและให้ความแน่นอนกว่าคือการหว่าน ใช้ระยะเวลาน้อย ต้นทุนต่ำ ลดความเสี่ยงจากปัจจัยต่างๆ และการขาดทุน

ปัจจุบันกลุ่มแปลงนาประณีต ซึ่งเป็นกลุ่มวิธีการพัฒนาแนวใหม่ ภายใต้โครงการพัฒนาเสร็จผสมผสาน สมบูรณ์แบบ ตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ภายใต้การควบคุมดูแลพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ทหารศูนย์การพัฒนานอนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ มีจำนวนสมาชิก ๑๔๒ คน ในพื้นที่ ๔๔๖ ไร่ ประธานกลุ่มคนปัจจุบัน (๒๕๕๘) **นายประยงค์ศักดิ์ บุญเชื้อง** จากผลการดำเนินงานได้ทำการจัดสรรที่ดินโดยกระจายสิทธิ์ให้กับราษฎร ผลผลิตจากการเพาะปลูกปี ๒๕๕๒ สามารถเก็บผลผลิตข้าวได้ประมาณ ๒๓๖.๑๔ ตัน รายได้เฉลี่ยของราษฎร จำนวน ๓๐,๔๙๒ บาท/คน/ปี

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อปรับปรุงทรัพยากรดินที่เสื่อมโทรม เพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน ปรับปรุงโครงสร้างของดิน
๒. เพื่อพัฒนาการผลิตข้าวให้มีคุณภาพและเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น
๓. เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวเกษตรกร
๔. เพื่อส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีในท้องถิ่น
๕. เพื่อพัฒนาเกษตรกรและกลุ่มให้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมและมีการจัดการที่ถูกต้อง เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน
๖. เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ และถ่ายทอดความรู้การผลิตข้าวที่เหมาะสมควบคู่กับการรักษาระบบนิเวศสู่เกษตรกรในชุมชน และพื้นที่ต่างๆ ที่สนใจ